

SIMONYI GYULA

SZEMBEN A DOLLÁRBILLIÓS ÉRDEKEKKEL A NÉGY EVANGÉLIUM A FÉLELEMRŐL

*"Mi Atyánk, ... engedd el tartozásainkat,
miképpen mi is elengedjük adósaink tartozásait."*

Miért akasztották fel Jézust és miért nem Ő akasztotta fel ellenségeit? Mert nem csak bátor volt, de erőszakmentes is. Szükség van-e még bátorságra, a nyílt diktatúra elmúltával? Igen, mert a világ megváltása nyomorúságától csak a bátor erőszakmentesség által megy előbbre. A Bokor Bázisközösség jövőre ünnepli létrejöttének félévszázados jubileumát. Jó alkalom annak alaposabb tanulmányozására, hogy mit jelent a Bibliában a Jubileumi Év, az ötvenedik év, amelynek hirdetése Jézus küldetésének középpontjában áll? Ehhez is hozzájárul ez az eredetileg 1979-ben készült, s eddig csak szamizdatban (a Karácsonyi Ajándékban, majd a Pálmaág füzetekben) megjelent tanulmány, amely jelen formájában 1993 nyár végén, három előadásban, dramatizálva hangzott el Csíksomlyón, a szokásos évi nagy katolikus ifjúsági találkozó főtémájaként.

1. BEVEZETÉS

1.1 A tanítványok megbotránkozása

Mt 26,30: "A zsolnárt elénekelve kimentek az olajfák hegyére."

Idáig még nincs semmi baj. Amíg csak énekelni kell együtt, amíg csak vallási szertartásokról van szó, addig megy minden rendben. De Jézus azt keresi, hogy kire lehet számítani, amikor áldozatosan szeretni kell.

Mt 26,31-36: "Útközben Jézus megmondta: Ma éjszaka mindnyájan megbotránkoztok ... Péter fogadkozott: Ha mindnyájan megbotránkoznak is, én nem botránkozom meg soha! Jézus csak ennyit mondott: Bizony mondom neked, még ma éjjel, mielőtt a kakas szól, háromszor megtagadsz. Péter erősködött: Még ha meg is kell veled hálnom, akkor sem tagadlak meg! Ugyanígy beszélt a többi tanítvány is."

Megbotránkozni ilyesmit jelent: "Nagyon-nagyon csalódtam benned! Egészen mást gondoltam rólad! Egészen mást hoztál, mint amit vártam tőled! Amit hoztál, az nem kell, az ostobaság, az borzalmas, nem kell és te sem kellesz." Konkrétan ez a megbotránkozás akkor ment végbe, amikor Péter előrántja a kardot, de Jézus kapitulál, leteteti a fegyvert: "Tedd vissza hüvelyébe kardodat!" Abban a pillanatban a tanítványokban összeomlik minden, s akik még az előbb fogadkoztak, azok most mind elhagyják és elmenekülnek. Nem féltek a veszélytől, a kockázattól, a harctól, nem féltek volna a messiási háborúban akár meg is halni, de most megbotránkoztak. Nemzeti-vallási harcra nevelt fiatalok voltak, s a Jézussal töltött hosszú idő után is botránkyó volt számukra az erőszakmentesség. Amikor Jézus letetette velük a fegyvert, azt élték át, hogy Jézus elárulta a saját ügyét, a közös történelmi ügyüket, cserbenhagyta őket, hazaáruló lett. Nincs többé értelme semmiféle hősiességnek, egyáltalán semminek nincs már értelme.

1.2 A botránkozás veszélye

Akkor botránkozunk meg, ha nem értjük Isten gondolatait; ha nem értjük a világnak azt a legnagyobb törvényszerűségét, amely az einsteini általánosított világképletnél sokkal alapvetőbben a leglényege a Teremtő gondolatának. Ezt a törvényszerűséget Jézus sokszorosan nyomatékozta:

Mt 10,39; 16,25; Mk 8,35; L 9,24; 16,33; J 12,25: "Aki meg akarja menteni életét ebben a világban, az elveszti. De aki elveszti értem és az evangéliumért, az megmenti az örök életre."

Amíg ezt nem értjük meg, addig csak a megfelelő körülmény kell és máris megbotránkozunk és ilyeneket fogunk gondolni: "Hogy hagyhatja ezt az Isten? Hát nem tud megmenteni?" vagy: "A Szeretet Istene ilyet nem kíván! Ez felesleges túlzás, forrófejűség ..." vagy "Ezt nem lehetne elviselni!" – és hitünk megroppan, és elhagyjuk Őt, és menekülünk úgy, ahogy tudunk, a szeretés abbahagyásával.

1.3 A mi megbotránkozásunk

Az előbb kihagytunk a történetből egy részt, ahol Jézus az Ószövetséget idézi, mintegy igazolva, hogy ami nagycsütörtök éjszaka történik (a megbotránkozás és a szétfutás), az törvényszerű. Akkor viszont ránk is érvényes:

Mt 26.31: "Írva van: Megverem a pásztort és szétszélednek a nyájából a juhok!"

Nézzetek körül! Ha most géppisztolyosok bukkannának elő, fognának körül, civilruhás nyomozók lépnének elő közülünk és letartóztatnák, elvinnék a vezetőiteket ... mi maradna a közösségi életből? Együtt maradnátok és csinálnátok tovább? Vagy messze kerülnétek a többieket, mint veszélyt hozó embereket?

Ez persze csak szónoki kérdés, hiszen a válasz meg van írva. Jézus nem is kérdés formájában beszél, hanem biztosra előrejelzi, hogy az Ő elfogatását tanítványainak szétszéledése követi. "Bizony mondom neked, Péter, börtönbe visznek engem, és amikor kiszabadulok, nem akarsz majd megismerni, nem ülsz majd velem egy asztalhoz beszélgetni és vacsorázni, nem jössz majd el a közösségbe, mert veszélyesnek tartod majd a velem való kapcsolatot." Pedig az apostolok bátor férfiak voltak, életüket se féltették volna Izrael szabadságharcában elveszíteni, s Jézus maga volt a mesterük három évig. Mennyivel inkább érvényes tehát ránk is: ha valami zűr lesz, bár tudja majd mindenki, hogy semmi gonoszt nem tettünk, mégis szétrebben az egész társaság. Úgy szétrebben, hogy még tíz-húsz év múlva is tüzzel-vassal-remegéssel fogja tiltani a felnövő gyermekeit a kereszténység komolyanvételeitől.

Ha viszont úgyis abbahagyjuk, mihelyt szembekerülünk az élet kemény realitásával, nem lenne jobb már most abbahagyni, amikor még nagyobb veszteségek nélkül kiléphetünk ebből az evangélium szerinti életből?

Vagy van valami különbség? Különbek lennének a tanítványoknál, akiket Jézus a történetek előtt egy-két órával a barátainak nevezett? Mit jelent az, hogy mi már a feltámadás és a pünkösd után élünk? Mit jelent az, ha te, vagy én a saját személyes életünkben már megértettük a feltámadást és megéltük a pünkösdöt? Megéltük már, és megértettük már?

Mennyire fenyeget minket a megbotránkozás és a szétszaladás veszélye?

Ezen az éjszakán Jézussal együtt virrasztva a jézusi sors következményét vállaló szeretetre, a szükségszerű szegénység-lenézettség-védtelesség-zaklatás négyes következménye ellenére-is-szeretetre akarunk készülni és erősödni. Isten kezébe adjuk magunkat és Őreá figyelünk, Aki velünk van a Szentírásban, a közösségben, a csendben, az imában, a rászorulóknak, övéinek történelmi példájában és a kenyérben.

2. A FÉLELEM BŰNBE VISZ

Mt 13,20-21: "A köves talajba hullott mag ... nem ver gyökeret. ... Amikor az isteni tanítás miatt szorongatás, üldözés éri, csakhamar eltántorodik."

A félelem olyan mint a kő a köves talajban: személyiségünk mélyén makacsul rejtőző erő. Nem bűn, hiszen nem mi akarjuk, sőt szeretnénk kiszabadulni a hatalmából, de a következményei sokszor bűnök.

"Ne félj attól, hogy feleségül magadhoz vedd Máriát!" – mondja álmában Szent Józsefnek az angyal (Mt 1,20). Ne félj megtenni a jót! Ne félj megvédeni valakit a társadalmi kitesztottságtól! – így szól az evangélium első üzenete a félelemről. A félelem kiűzheti a szívünkől a szeretetet, sőt nagy gonoszra, gyűlöletre vihet: "Vigyázzatok, ne kerítsen hatalmába benneteket a félelem! ... Sokan eltántorodnak a hitüktől, elárulják és gyűlölik egymást majd ... Sokakban kihűl a szeretet!" (Mt 24,6.10.12) Silone így ír az "Egy Istenszerető keresztény kalandja" c. drámában: "De sok gazemberséget követtek már el a börtöntől való félelem ürügyén!" Az aggodás, a félelem a pogányok életmódjába veti vissza a keresztényt: "Mondom nektek: ne aggódjatok megélhetétek miatt, hogy mit esztek, sem testetek miatt, hogy mit vesztek fel ... Mert ezt a pogányok teszik a világban ... Ne félj, te maroknyi nyáj ...!" (L 12,22.30.32)

Isten ereje nem nyilvánulhat meg életünkben, ha nem tudjuk Őreá bízni magunkat, ha megijedünk, mint Péter a vízrelépéskor. (Mt 14,30)

Nem leszünk Isten Országának jó munkásai, hanem mihasznának, lusta szolgának nevez és a külső sötétre vettet minket az Úr, ha "félelmünkben elássuk a talentumainkat" (L 19,21; Mt 25,25).

Apostoli küldetésünk, prófétai kiállásunk is lehetetlenné válik, ha félünk. Amikor apostoli útra küld, ezért nyomatékozza sokszorosan Jézus: "Ne féljete! Hiszen ... nincsen olyan titok, ami ki ne tudódnék ... mondjátok el fényes nappal ... hirdessétek a háztetőről! Ne féljete! Ne féljete! Aki megtagad az emberek előtt, azt én is megtagadom mennyei Atyám előtt!" (Mt 10,26-28.31.33; Mk 8,38)

Vannak, akiket az igazság kutatásától tart vissza a félelem: Amikor Jézus másodszor jövendöli meg szenvedését, a tanítványok "nemigen értették ugyan szavait, de nem merték megkérdezni" (Mk 9,32; L 9,45). Lehetne ugyan azt mondani, hogy a ledorongolástól féltek, amit Péter kapott az első szenvedésbejelentést követő szemrehányásért (Mk 8,31-33), de Jézus aligha volt olyan indulatos, hogy egy egyszerű kérdés miatt haragra lobbajon. Péter nem

kérdezett, hanem szemrehányást tett Jézusnak. A tanítványok azért nem merték kérdezgetni, mert féltek, hogy meg kell érteniük, hogy Jézus valóban nem akarja az önvédelmet.

Arimateai Józsefnek bátorságra van szüksége, hogy bemenjen Pilátushoz és elkérje Jézus holttestét (Mk 15,43). Le tudta győzni a zsidóktól való félelmét, amely miatt addig csak titokban volt Jézus tanítványa (J 19,38). A jeruzsálemi nép azonban nem tudta legyőzni a félelmet: "... a zsidóktól való félelmében senki sem beszélt nyíltan róla" (J 7,13). A vakonszületett szülei is azért nem mertek tanúskodni Jézus csodájáról, mert "féltek a zsidóktól" (J 9,22). "A tanács tagjai közül is sokan hittek benne, de a farizeusok miatt nem vallották be, nehogy kizárják őket a zsinagógákból. Mert többre tartották az emberek megbecsülését, mint az Isten dicsőségét!" (J 12,42-3) A tanítványok Jézus halála után "ott, ahol együtt voltak, a zsidóktól való félelmükben bezárták az ajtót" (J 20,19), de legalább nem széledtek szét.

Az asszonyok, akiknek húsvét hajnalán az angyal az üres sírban azt mondja: "Ne féljete! ... Siessetek, mondjátok meg tanítványainak..." (Mk 16,6-8), félelmükben elfutnak és senkinek sem szólnak semmiről.

Amikor Jézus megjelenik feltámadása után tanítványainak, azok még mindig "nem merték elhinni" (Lk 24,41), talán egy újabb, még nagyobb csalódástól féltek, hogy Jézus feltámadása illúziónak bizonyul.

3. A FÉLELEM GYÓGYÍTÁSÁNAK GYÖKEREI

3.1 A hit

Mk 4,40: "Miért féltek ennyire? Még mindig nincs bennetek hit?"

J 14,1: "Ne legyen nyugtalan a szívetek! Higgyetek az Istenben és bennem is higgyetek!"

Láttuk, hogy a félelem milyen sok kis és nagy bűnnek és mulasztásnak a gyökere. Halljuk, hogy Jézus sokszorosan bátorít: Ne féljete! Keressük hát az evangéliumban, hogy mi a félelem gyógyszere.

Sokszorosan dokumentálható, hogy a hit tesz minket szabaddá a félelemtől. "Mit féltek, kishitűek?" (Mt 8,26) "Te kishitű!" – korholja Jézus Pétert, amikor megijed a vízrelépéskor. "Ne félj, csak higgy!" (Mk 5,36; L 8,5) – bátorítja Jézus Jairust.

3.2. Az istenfélelem

Mt 10,28: "Ne féljete azoktól, akik a testet megölik, a lelket azonban nem tudják megölni. Inkább attól féljete, aki a kárhozatba vetve a testet is, a lelket is el tudja pusztítani!"

Kétségtelen, hogy Jézus egy nagyobb és más félelemmel is gyógyítja a félelmünket. Ez azonban nem azonos az istenfélelemmel. Nézzük először, mit tudunk az istenfélelemről.

Rendkívül különös a 3.1. pontot bevezető textus folytatása: "Miért féltek ennyire? Még mindig nincs bennetek hit? – Erre nagy félelem fogta el őket." (Mk 4,40-41) Hogyan? Jézus bátorítása után még nagyobb félelem fogta el a tanítványokat?

Ez egy egészen más félelem: az a döbbenet, amely a hatalmas Isten érezhető jelenlétében fogja el az embert. "Ki ez – kérdezgették egymástól –, hogy még a szél és a tenger is engedelmessé válik neki?" (Mk 4,41) Ez az "istenfélelem" és a hit kézenfogva járnak, és gyógyítják a félelmet. Ez is gazdagon dokumentálható.

Isten emberek közötti megnyilvánulásainak következménye az istenfélelem, a hittel, vagy ha az még nincs, akkor csodálkozással együtt: lásd a csodálatos halfogás (L 5,9), viharlecsendesítés (Mk 4,41; L 8,25), a színeváltozás (Mt 17,6; Mk 9,6; L 9,34), a vérfolyásos asszony meggyógyulása (Mk 5,33; L 8,47), a béna meggyógyulása (Mt 9,8), Jézus halálának körülményei (Mt 27,54), és feltámadása (Mt 28,4; L 24,5.36), Keresztelő János születésének körülményei (L 1,65), a naimi ifjú feltámasztása (L 7,16), és más gyógyítások (pl. L 5,26) eseteit.

3.3 A helytelen istenrémület

L 8,37: "Annyira féltek, hogy kérték Jézust, távozzék."

Sokszor nem helyes istenfélelem, hanem babonás istenrémület jelentkezik az emberekben. Ezért követi rendre a megjelent angyalok, vagy Jézus részéről a bátorítás: "Ne félj!" (Mt 14,27; 17,7; Mk 6,49; 16,6; L 1,13; 2,10; 5,10; J 6,20)

Az istenfélelem és az istenrémület közötti különbség fontosságát mutatja, hogy azok az asszonyok, akik az angyal bátorítása ellenére is féltek, elszabotálják a rájuk bízott hírvivői feladatot (Mk 16,8); azok a gerázaiak, akiknek rémületét Jézus nem csökkenti, félelmükben elküldik Őt vidékükről (L 8,36); és az Emmausba tartó tanítványok az üres sírról szóló hírtől csupán megrémültek (L 24,22), mint titokzatos-varázslatos jelenségtől. Ugyanakkor viszont ezek a "Ne féljete!" felszólítások nem a helyes istenfélelmet akarják megszüntetni, hiszen a "gonosz bíró" az, aki "nem fél az Istentől" (L 18,3), meg a Jézust káromló lator (L 23,40), ill. Jézusról is feltételezik, amikor káromkodással vádolják (L 5,21); a Noé idejében és Jézus idejében egyaránt Istennel nem törődőkre jellemző ez (Mt 24,38). "Tudjuk, hogy Isten meghallgatja, aki istenfélő, és teljesíti akaratát." (J 9,31; vö. L 1,50)

3.4 A Baj félelme

Most térjünk vissza a félelmet gyógyító félelemre. A 3.2 pont bevezető textusának párja Lukácsnál így szól:

L 12,4-5: "Nektek, barátaimnak mondom: Ne féljetek azoktól, akik a testet ugyan megölik, de

aztán semmi többet nem tehetnek. Megmondom én nektek, kitől féljetek. Attól féljetek, akinek – miután megölt –, ahhoz is van hatalma, hogy a pokolba taszítson benneteket. Igen, mondom nektek, tőle féljetek!"

Az istenrémület (amely torz istenképből, vagy Isten nem értéséből fakad) és az istenfélelem (Isten mindenekfeletti Hatalom, Erő, Úr voltának tudata, döbbenet, csodálat, imádás, elszánt követés) mellett megkülönböztethetünk egy harmadik transzcendens félelmet, amelyet így nevezünk: a Baj félelme.

Félünk az anyagi nehézségektől, a fájdalomtól, az emberek gonoszságától stb. Összefoglalóan: kisebb-nagyobb bajoktól félünk. Jézus arra szólít fel, hogy az egyetlen igazi, legnagyobb bajtól féljünk.

Egy-két példa arra, hogyan hat az életünkben konkrétan a Baj félelme. Amikor húzódozunk a megtéréstől, eszünkbe jutnak Pilátus vérengzésének áldozatai és Jézus szavai: "Ha nem tartotok bűnbánatot, éppúgy elvesztek ti is! Vagy az a tizennyolc ember, akikre rádőlt Siloámban a torony és agyonzúzta őket, azt hiszitek, hogy bűnösebbek voltak, mint Jeruzsálem lakói közül bárki? Mondom nektek, nem! De ha nem tartotok bűnbánatot, éppúgy elvesztek ti is mindnyájan!" (L 13,3-5)

Amikor az anyagi biztonságunkért vagyunk gondban, vagy amikor lén, gondatlanul élünk, Jézus így figyelmeztet: "Vigyázzatok, nehogy elnehezdedjék szívetek a mámorban, a tobzódásban, meg az élet gondjaiban és készületlenül érjen benneteket az a nap, mert mint a tör, úgy fog lecsapni a föld színének minden lakójára." (L 21,34-35) Az élet gondjaitól így szabadít meg egy nagyobb gond, "hogy megmeneküljetez attól, ami majd bekövetkezik és megállhatatok az Emberfiának színe előtt!" (L 21,36)

A hűtlen intéző ezért érdemli meg urától a dicséretet és az okos jelzőt (L 16,8), mert nem rövidlátóan van gondban önmagáért, hanem az izgatja, hogy mi lesz vele, ha "számot kell adnia" (16,2). Így szabadít meg az "elszámolástól" való félelem az evilági megélhetéssel kapcsolatos félelemtől, s így tanulja meg az ember a "hamis mammont" helyesen felhasználni, barátok szerzésére. (L 16,9)

Utolsó példaként a már idézett tanúságtétel: ha valaki fél a prófétai kiállástól, attól való még nagyobb félelmében, hogy az Úr megtagadja majd őt a mennyi Atya előtt (Mt 10,33), mégis erőt vesz gyávaságán és nem emberi biztonságot keresve, hanem bizalmát az Úrba vetve meg tudja szívlelni Jézus parancsát: "Ne féljetez! ... mondjátok el fényes nappal ... hirdessétez a háztetőkről!" (Mt 10,26-27)

4. A FÉLELEM POZITÍV SZEREPE: AZ ÓVATOSSÁG ÉRZÉKE

4.1 A félelem jelzés

Mt 2,22: "Amikor (József) meghallotta, hogy Júdeában atyja, Heródes után Archaleusz uralkodik, félt odamenni, azért egy álmában kapott utasításra Galilea tartományba költözött."

József nem menekült vissza Egyiptomba, hanem teljesítette az angyal parancsát ("Menj Izrael földjére!" És ő Izrael földjére ment.") De hogy Izrael földjének melyik részén telepedjék le, abban az óvatosság is vezette. A fenti textus ama igen kevés evangéliumi helyek egyike, ahol az emberektől való félelem pozitív szerepet tölt be. A félelem ugyanis jelzés, a veszély jelzése, mint ahogy a fájdalom a szervezet sérülésének, betegségének jelzése. A fájdalom jelző szerepe igen fontos a gyógyításban. Hasonlóan az a félelem, amely nem irányítja az embert, csupán jelzi a veszélyt, fontos szerepet tölthet be az óvatosságban. Vizsgáljuk meg, mi a helye az óvatosságnak a keresztény ember életében.

4.2 A bűnös félelme az evilági erőktől

L 12,58-59: "Amikor ellenfeleddel a bíróságra tartasz, útközben igyekezzél tőle megszabadulni, nehogy a bíró átadjon a poroszlónak, a poroszló meg a börtönbe vessen. Mondom neked, nem szabadulsz ki, míg az utolsó fillért is meg nem fizeted." (Mt 5,25-26)

A kereszténnyel is megtörténhet, hogy bűnös evilági törvényszegést követ el (vevés, ütés...). Jézus a börtöntől való félelmet is felhasználja annak motiválására, hogy engeszteljük ki azt, aki ellen vétkeztünk. Természetesen ezt nem csupán a félelem miatt kell megtennünk, hanem lelkiismeretből.

Az evangélium ugyanakkor megmutatja, hogy ez az evilági erőktől való félelem a nagy bűnösöket nem tartja vissza a büntől. Heródes is félt a néptől, ezért nem ölette meg Keresztelő Jánost (Mt 14,5), de később megölette. A zsidó vallási vezetők is azért halogatták egyre Jézus elfogatását, mert félték a néptől (Mt 21,26.46; Mk 11,19.32; 12,12; L 20,19; 22,2), de végül is a rómaiaktól való félelmük még nagyobb volt (J 11,48) és így elkövették a gonoszságot. Jézussal is csak azért nem mertek tovább vitatkozni (L 20,40), mert szellemileg alulmaradtak, de ez a félelem nem tudta a belső megátalkodottságukat legyőzni. Pilátus is megijed, amikor meghallja, hogy Jézus az Isten Fiának mondja magát (J 19,8), de ez a félelem nem tartja vissza az igazságtalan halálos ítélet kimondásától, mert a császártól még jobban fél (J 19,13). A katonákat is csak egy pillanatra tartja vissza a félelem Jézus elfogatásától (J 16,4-8). Az evilági erőktől való félelem tehát vihet pozitív irányba is, de ilyenkor is gyakran gyengének bizonyul a negatív irányba vivő félelmekkel szemben. A lelkiismeret mellett nem sok szerepe lehet az ilyen pozitív félelmeknek. Semmiképpen nem helyes, ha még a keresztények közötti problémákban is ilyen félelmek hoznak csak megoldást: Pál fölháborítónak tartja, ha a keresztények az egymás közti viszályaikkal evilági bíróság elé mennek, ahelyett hogy a közösségen belül oldanák meg vagy akár elviselnék a károsodást. (1Kor 6,1-8)

Ugyanígy nem helyes, ha nem lelkiismeretből, hanem csupán félelemből kerüljük a helytelen (azaz erőszakos és hatalmi értelemben vett) politizálást. A félelem ugyanis elveszi szabadságunkat a prófétai kiállásra, hogy a megfelelő helyzetekben "Istennek engedelmeskedjünk, ne az embereknek" (Csel 5,29).

Jézus nem félt a hatalomtól. Amikor figyelmeztették, hogy Heródes meg akarja ölni, keményen válaszolt: "Mondjátok meg annak a róknának, hogy... csak harmadnap leszek készen." (L 13,31-33). Nem félelemből mondta a L 20,25-öt: "Adjátok meg a császárnak, ami a császáré és Istennek, ami Istené.". Ezzel a híres mondattal sokszor visszaéltek a hatalom iránti szolgálalkúság igazolására. Pedig épp ellenkezőleg, tökéletes példája az

erőszakmentesség mindkét irányának, a nem félelemből fakadó apolitikusságnak: mert miközben elutasítja a forradalmi erőszakot (az adó teljes megtagadása, felszabadító harc), egyben elutasítja az állami erőszak kiszolgáltatását is (az adópénz császár- képmású, az ember Isten-képmású: a pénzt add vissza az államnak, de önmagadat nem adhatod az állam szolgálatára, csak Istennek).

4.3 Menekülés

Mt 10,22: "Ha valamelyik városban majd üldöznek benneteket, meneküljétek a másikba."

Mindig lesz hova menekülnünk (vö. Mt 10,23). Menekülésre szólít fel Jézus Jeruzsálem ostromának idejére is (L 21,21), pedig akkor (is) a menekülés gyávaságnak, sőt hazaárulásnak számított. A juhok is elfutnak az idegen elől. (J 10,5)

Ezt a menekülést, elfutást azonban össze ne tévesszük a szétfutással. A farkas azért jön, hogy szétkergeesse a juhokat (J 10,12). Jézus célja viszont az, hogy szeretetközösségbe gyűjtsön minket (L 11,23). Ezt a célt megghiúsító, legrosszabb gyávaság az, amely még a közösségbe járástól is fél. Ne széledjünk szét, tartsunk össze a menekülésben is, az óvatosságban is, ha arra van szükség. A keveretlen okosság egyik fő erénye az összefogás.

Az öskeresztények az üldözések elől való menekülések során szétszóródtak a birodalomban, de bárhová kerültek, mindenhol összetartottak. Egyáltalán nem félemlédtek meg a menekülés során, hanem bátor tanúságtételük által éppen a szétszóródás folyamán terjedt el a kereszténység az egész birodalomban, mert bárhová kerültek, bátran építették a közösséget tovább.

4.4 Keveretlen okosság

Mt 10,17: "Legyetek okosak, mint a kígyók és keveretlenek, mint a galambok!"

Azért van erre szükség, mert Jézus bárányokként küld minket farkasok közé (10,15). Mit jelent ez az okosság és keveretlenség? Az az okos szolga egy másik példabeszédben, aki enni ad a háznépnek és nem üti-veri szolgatársait. (Mt 24,49; L 12,45) Jézus pedig így beszél magáról: "Jön a világ fejedelme, de énbennem nincsen semmije." (J 14,30)

Tehát az okosságban, célirányosságban a sátánéhoz hasonló intenzitásúaknak kell lennünk, de tartalmában az okosságunknak semmi köze sem lehet a sátán magatartásához. Jézus annak az ellenkezőjére szólít fel, hogy bárányokként a farkasok közt úgy próbáljunk megélni, hogy együtt üvöltünk velük, letompítjuk-elrejtjük keresztény létünk megnyilvánulásait és színleg fölveszünk némileg sátáni magatartásokat is. A keveretlen okosság ezzel szemben azt jelenti, hogy teljesen tisztán és teljes intenzitással éljük küldetésünket.

4.5 Óvatosság a küldetés érdekében

Mt 10,17: "Óvakodjatok az emberektől! Őrizkedjétek, legyetek résen."

Jézus maga is így tesz: "Amikor húsvétkor Jeruzsálemben tartózkodott, sokan hittek benne, mert látták a csodákat, amelyeket tett. Jézus azonban nem bízott bennük, mert ismerte mindnyájukat, s nem szorult rá, hogy bárki is fölvilágosítsa az emberről, tudta, hogy mi lakik az emberben." (J 2,23)

"(A főtanácsnak) eltökélt szándéka volt, hogy megölik. Jézus ezért nem járt többé nyíltan a zsidók között, hanem visszavonult a puszta szélén fekvő egyik városba, Efraimba, és ott tartózkodott tanítványaival." (J 11,53-54)

Amikor a templomban tanított és többször is már a letartóztatásig, sőt a megkövezésig éleződött ki a helyzet, elrejtőzik. (J 8,59; Mt 10,31.39; 12,36) Nem nyilvánosan, hanem titokban megy fel az ünnepre, és csak az ünnep felének eltelte után tanít nyíltan a templomban, mert tudja, hogy "halálra keresik". (J 7,10.14.25)

Példájából azonban jól látjuk az "óvakodjatok" és a "ne féljétek" helyes arányát: mint ahogy csak egyszer mondta az óvatosságot, és igen sokszor a bátorságot, ugyanúgy a gyakorlatában is csak akkor óvatoskodik, amikor már kimondták rá a halálos ítéletet, amikor már elküldték érte a letartóztató csapatot, amikor már halálra keresik. Ő akkor sem azért óvatos, mintha nem lenne kész a legnagyobb szeretetre, amely akár életét is adja (J 15,13), hanem mert még időre van szüksége feladatainak elvégzéséhez (vö. J 7,8).

Amikor feladatai szólítják, hiába jajongnak a tanítványok: "Mester, most akartak megkövezni a zsidók, és ismét oda mégy?" (J 11,8) Hallgatósága is elhülve mondja: "Nem ez az, akit meg akarnak ölni? És íme, nyilvánosan beszél ..." (J 7,25-26) Jézusra a hihetetlen bátorság jellemző.

4.6 A titokfegyelem

J 7,8-10: "'Én nem megyek föl' ... mondta ... aztán mégis fölment."

Az óvatosságnak jellegzetes megnyilvánulása Jézus életében a titoktartás. Egyrészt titokban tartja és (általában sikertelenül) próbálja másokkal is titokban tartatni tartózkodási helyét és tetteit (pl. Mt 12,16; Mk 1,34.44; 5,43; 7,24; 9,9 stb.), mert a híresztelések például akadályozhatták küldetésében (vö. Mk 1,45). (Ugyanakkor a tanítását nem tartja s tartatja titokban, vö. Jn 18,20.) Másrészt kérdésre sem mondja meg a választ, hanem megtagadja a válaszadást, amikor az óvatosság ezt kívánja: "Nem mondom meg nektek...!" (L 20,6) Sőt, harmadrészt még attól sem vonakodik, hogy valótlant válaszoljon küldetése érdekében: "Menjétek hát föl az ünnepre, én azonban nem megyek föl erre az ünnepre, mert még nem telt be az időm. Ezt mondta nekik és ott maradt Galileában. De azután, hogy testvérei fölmentek az ünnepre, ő maga is fölment, csak nem nyilvánosan, hanem titokban." (J 7,8-10)

Jézus szóhasználatában az a hazugság, ami árt! Gondoljunk csak a hamis tanúkra, akik nem azért hamis tanúk, mintha nem mondanának igazat – hiszen igazat mondanak (Mt 26,60-61; Mk 14,57k) –, hanem mert gonoszul, szeretetellenesen, gyümölcstelenül beszélnek (Mt

12,36). Ennek megfelelően ha a küldetés érdekében való óvatosság úgy kívánja, ha ártanánk vele, akkor nem mondjuk meg az igazat.

4.7 Mester és tanítvány felelőssége egymásért

J 17,15: "... óvd meg őket a gonosztól..."

A mestert, a Pásztort a félelem nem is önmaga miatt gyötri, hanem a rábízottakat félti. Jézus védi is övéit: "Ha engem kerestek, ezeket engedjétek el!" (J 18,8) De úgy tűnik, csak átmenetileg védi őket, hiszen a jövő üldözésről teljes nyugalommal tájékoztatja őket (pl. L 15,18-21) és Péter kínhaláláról szóló szavait az apostolok már úgy fogadják, mint annak előrejelzését, "hogymilyen halállal dicsőíti meg (Péter) Istent" (J 21,18-19).

Ennek fényében világos, hogy Jézus nem az üldözésektől való megóvásra gondol, hanem az Isten Országá számára való elvesztéstől őriz meg, amikor azt mondja: "Atyám, tartsd meg őket a nevedben ..., hogy egyik legyenek, mint mi. Amíg velük voltam, megőriztem őket a nevedben ..., megőriztem őket, senki más nem vett el közülük, csak a kárhozat fia." (J 17,11-12)

A pásztor feladata tehát elsősorban az, hogy a szeretet el-nem-pusztítható életében tartsa meg, őrizze meg a rábízottakat, hiszen ezért imádkozhatunk Jézus nyomán: "Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy óvd meg őket a gonosztól ... Szenteld meg őket az igazságban ... Amint te a világba küldtél (– hogy biológiai életemet sem féltve szeressek és az Országot átplántáljam a Földre –), úgy küldöm én is őket a világba (– arra, hogy az Evangéliumért akár biológiai életüket is elveszítsék, és így őrizzék meg el nem pusztítható, boldog szeretet-életüket –)." (J 17,15.17-18) Másodsorban azonban a pászornak a helyes óvatosság szellemében övéi evilági életét is védenie kell. Jézus ezt is megtette: a külső ellenfelekkel mindig Ő veszi fel a harcot, a tanítványok mindig mögéje húzódnak. (Jellegzetes példák a farizeusok támadása a bűnösökkel együtt evés és a kalásztépés eseteiben, ld. Mk 2,16-17 és Mk 2,24-27.) Jól ellátta ezt a védő szerepét, csak akkor készíti elő tanítványait az üldözésre, amikor nélküle kell helytállniuk: a próbaút előtt (Mt 10) és a szenvedése közeledtével (pl. J 15,18). Ezt nyomatékozza is: "Kezdetben nem beszéltem erről, hiszen veletek voltam" (J 16,4).

Az üldözés természetéből is következik ez, hiszen mindig a vezetőket, a legelkötelezettebbeket, a leghatékonyabbakat üldözik elsősorban. Olyan mértékben válik az ember célpontjává az üldözésnek, amilyen mértékben előrehalad a szeretetben, az elkötelezettségben Isten Országáért. A pászornak tehát nem kell nagyon aggódnia övéiért: elsősorban Őrá vár a szenvedés, a rábízottakra pedig kisebb szolgálatuk mértékében (azaz nagyjából fejlettségük mértékében) kisebb szankciók.

(Kivétel volt ez alól a törvényszerűség alól a Severus-féle keresztényüldözés 202-ben, amikor nem azokat üldözték, akik keresztények voltak, hanem akik azzá váltak, a katekumeneket, hitújjoncokat. Csodálatosan befogadták Isten erejét a még meg sem kereszteltek, amikor hősiesen és szilárdan vállalták a vértanúságot a még alig megismert Krisztusért.)

Az üldözés törvényszerűsége viszont egy fordított felelősséget is súlyossá tesz: a tanítványok felelősségét mesterükért. Hiszen óvatlanságuk, titoktartásuk lazasága, esetleges világi vétkeik,

nem jézusi politizálásuk nemcsak ő magukra hoz veszélyt, hanem elsősorban tanítóikra, vezetőikre.

4.8 Óvatosság az örök életünk érdekében

L 12,15: "Óvakodjatok az anyagiak szeretetétől..."

Az "óvakodjatok" felszólítást nemcsak egyszer mondta Jézus. A többi előfordulásban azonban egészen más az értelme. A farizeusok és a szadduceusok kovászatól (tanításától, hatásától) (Mt 16,6), konkrétan a képmutatástól (L 12,1) kell óvakodnunk, amely képmutatás itt a tanúságtétel gyáva elszabotálását, a világosság véka alá rejtését jelenti (ld. a következő verseket). A díszruhás, főhelyeken ülő, a szegények adományaiból élő vallási vezetőktől kell óvakodnunk (Mk 12,40, L 20,45), valamint Heródes kovászatól (a hatalmi ideológiáktól) (Mk 8,15). Ezenfelül óvakodnunk kell attól, hogy az anyagiakat szeressük, "mert nem az anyagiakban való bővelkedéstől függ az ember élete" (L 12,15).

Láthatjuk, hogy Jézus ajkán az óvatosság pontosan az ellenkezőjét jelenti, mint a mi emberi gondolkodásunkban. Hiszen mi úgy óvatoskodunk, hogy Heródeshez és a hatalom ideológusaihoz és ideológiáihoz alakulunk, társadalmi nagysággal, pozícióval, anyagiakkal igyekszünk biztosítani magunkat, s legfőbb óvatosságunk az, hogy befogjuk a szánkat. Hogy világosan lássuk ennek az óvatosságnak és a Jézus által parancsolt, képmutatástól való óvakodásnak az óriási különbségét, ellentétét, olvassuk el összefüggően a Lukács evangéliumot 11,37-től 12,12-ig. Jézus példát mutat és utána elméleti alátámasztást ad a "ne szólj szám, nem fáj fejem" mondással ellentétes bölcsességre.

Ő "az Isten útját az igazsághoz híven tanította, nem volt tekintettel senki személyére, mert nem igazodott emberi tekintélyhez!" (Mt 22,16) Óvakodnunk kell attól, hogy óvatosságból az Isten útját elferdítve tanítsuk! Óvakodnunk kell attól, hogy óvatosságból légvédelmi elsötétítést csináljunk a "hegyen épült városban" (Mt 5,14).

4.9 A két óvatosság összefüggése

Mt 26,53: "Nem tudod, hogy kérhetnék akár tizenkét légió angyalnál is többet?"

Ennek az ellentétes két óvatosságnak a gyökerét jól mutatja az "óvakodjatok az emberektől" (Mt 10,17) párhuzamos helye Márknál: "Vigyázzatok magatokra!" (Mk 13,9) Mindkét felszólítás ugyanúgy folytatódik: "mert bíróság elé állítanak és a zsinagógákban megostoroznak, miattam királyok és helytartók elé állítanak. ..." "A nevemért mindenki gyűlölni fog benneteket. De aki mindvégig kitart, az üdvözülni fog." (Mt 10,17-18,22; Mk 13,9,13)

Nem azért kell tehát vigyáznunk magunkra, nehogy bíróság elé állítsanak, nehogy a hatalmi vallásból kiközösítsenek stb., hanem azért, mert bíróság és papi tanács elé állítanak. Azért vigyázzunk magunkra, hogy mindvégig kitartsunk. A mi emberi óvatosságunk azt jelenti, hogy kerülünk mindent, ami az evilági életünkre, boldogulásunkra veszélyes. Jézus óvatossága pedig azt jelenti, hogy kerüljünk mindent, ami az üdvözülésünkre, az el nem pusztítható (csak bűneink által veszélyeztetett) szeretet-életünkre veszélyes.

Jézus úgy vigyázott magára, hogy elmenekült a királlyá tevés elől (Jn 6,15). Úgy vigyázott magára, hogy nem kérte a tizenkét ezred angyal védelmét, nehogy letérjen az erőszakmentes szeretet útjáról (Mt 26,53). Az emberi óvatosság csak annyiban érvényesülhet nálunk, amennyiben nem kell sátáni magatartásokat kevernünk az életünkbe. Amikor összefért a szeretettel, akkor vigyázott Jézus az evilági életére is, szelíden, minden erőszak nélkül kisiklott üldözői kezéből ill. szavaival lenyűgözte őket (pl. L 4,30; J 7,30.43-49) és a szelídségnek ez az ereje még akkor is védte Őt egy pillanatra, amikor már odahelyezte az életét (J 16,4-8).

5. JÉZUS MEGSZABADÍT A FÉLELEMTŐL

5.1 Előre megmondja, mi vár ránk

J 16,1: "Azért mondom ezeket, nehogy majd megbotránkozzatok!"

Miután végigkutatottuk, hogy mi az a kevés pozitív szerep, amit a félelem az életünkben játszhat, térjünk vissza oda, hogyan szabadít meg minket Jézus a félelemtől. Mint minden más téren, itt is a tanítás, az igazság közlése, a tudatosítás nagy szerepet játszik.

"Azért mondom ezeket, nehogy majd megbotránkozzatok ... Azért mondtam el ezeket, hogy ha majd eljön az óra, eszetekbe jusson, hogy előre megmondtam nektek." (J 16,1.4) Ugyanis az erőszakmentességből fakadó védtelenség (különösen a prófétai kiállásból következő üldözöttség állandó veszélyhelyzetében) a legnagyobb botránykő Jézus tanításában: a Keresztelőnek is a börtönben támad kísértése a megbotránkozásra, a kételkedésre abban, hogy Jézus-e az Eljövendő, hiszen akkor miért nem szabadítja ki őt (Mt 11,6; L 7,23); az Ige miatt támadt szorongatás és üldözés okozza a köves-talaj-tanítvány eltántorodását (Mt 13,21; Mk 4,17); a védekezés elutasításakor botránkoznak meg a bátor, korábban hűséges és fogadkozó tanítványok (Mt 26,31; Mk 14,27); és az utolsó időkben is "sokan megbotránkoznak majd, mert minden nép számára gyűlöletesek lesztek a nevemért!" (Mt 24,9-10).

A megbotránkozás elkerülésének alapja tehát az, hogy tisztában vagyunk sorsunkkal és annak értelmével, tudatosítjuk, hogy Jézus mit tanított erről. Lássuk sorban.

5.2 A kereszt: gyűlöletesség és védtelenség

L 14,27: "Aki követni akar, tagadja meg magát, vegye vállára keresztjét minden nap és úgy kövessen."

Mivel Jézus kiválasztott bennünket a világból, ezért gyűlöl bennünket a világ, hiszen ha a világból valók volnánk, akkor a világ mint övét szeretne minket. (J 15,18-19) (Vigyázat, baj van a kereszténységünkkel, ha a világ szeret minket!) Mindenki előtt gyűlöletesek leszünk

Jézus miatt (Mt 10,22;24,29; Mk 13,13; L 21,17). Mivel Jézus átadta nekünk az Atya tanítását, ezért a világ meggyűlölt minket (J 17,14). Ez a gyűlölet sok mindenben megnyilvánul. "Gyaláznak és hazudozva minden rosszat fognak rátok" (Mt 5,11). Belzebubnak neveznek (Mt 10,25). Kiközösítenek, kirekesztenek maguk közül és nevünket, mint valami gonosz, szégyenletes dolgot emlegetik az Emberfiáért (L 6,22; 4,29; J 16,2). Letartóztatnak, bíróság elé hurcolnak, vallási épületeikben megostoroznak, helytartók és uralkodók elé hurcolnak (Mt 10,17-19; Mk 13,9). Jézus legkisebb testvérei közül lesznek börtönben (Mt 25,36.39.43-44; L 22,33; Mt 11,3). Verés, ostromozás, kínzás (Mk 13,9; Mt 10,17; 23,34) és kivégzés (Mt 10,21; Mk 13,12; L 21,16; Mt 10,28; L 12,4; Mt 23,34) zárja a sort.

Jézus tanítványait tehát gyakran üldözik, de ők soha nem üldöztek s üldöznek másokat. Még vissza sem ütnek, amikor bántják őket.

Összefoglalóan a "kereszt" szó hordozza mindezt a tartalmat. A "kereszt" Jézus ajkán elsődlegesen a világ részéről a krisztusi embert érő üldözést jelenti, és semmiképpen sem a mindennapi élet terheit és a betegségeket, amit ma gyakran ezzel a szóval jelölünk (és amit átvitt értelemben természetesen mondhatunk keresztnek, de csak az elsődleges jelentés elhomályosítása nélkül!). Amikor Jézus a keresztről beszélt, ez a szó a hallgatósága számára semmi mást nem jelentett, mint "akasztófát", a legkínzóbb és legmegalázóbb kivégzési módot. Jézus erről az akasztófáról mondta, hogy aki ezt nem veszi vállára, az nem méltó hozzá (Mt 10,38), és hogy ennek vállunkra vevéséhez meg kell magunkat tagadni (Mt 16,24; Mk 8,34). (A mindennapi élet terheit és a betegségeket mindenki kénytelen hordani! Itt a Krisztusért vállalt kockázatról és zaklatásról van szó!)

Ez a keresztthordozás mindennapos (L 9,23) kockázat és védtelenség, és ha valaki nem vállalja, nem lehet Jézus tanítványa (L 14,27). El nem kerülhető, hogy így kövessük Jézust, hiszen "nem nagyobb a tanítvány Mesterénél, sem a szolga uránál. Legyen elég a tanítványnak, ha olyan, mint a Mestere, s a szolgálónak, ha olyan, mint ura." (Mt 10,24-25)

Miért? Miért vár ilyen szörnyű sors a Földön a jóságos Istenre és azokra, akiket sikerül megtanítania a jóságra?

5.3 "Bizonyítom, hogy gonoszak a tettei, ezért gyűlöl a világ"

Lk 1,51-53: "Szétszórta a gőgösöket, letaszította trónjukról a hatalmasokat, a kicsinyeket viszont fölemelte. Az éhezőket jóllakatta, de a gazdagokat üres kézzel küldte el."

Miért gyűlölik, üldözik a keresztényeket, akik pedig még ellenségeiket is szeretik, nem tesznek rosszat senkinek? "Ok nélkül" – mondja még a Szentírás is (J 15,25). "Melyik jótettemért akartok megkövezni?" "Ki vádolhat engem bűnről?" – kérdezte Jézus (J 10,32; 8,46).

Mégis, nagyon is valóságos oka van ennek a gyűlöletnek: Aki a Mammont szolgálja, az gyűlöli az Istent (Mt 6,24; L 16,13) és aki a gonoszat cselekszi, az gyűlöli a világosságot (J 3,20). Jézus még konkrétan is megmondja a gyűlölet okát: "Bizonyítom, hogy gonoszak a világ tettei, ezért gyűlöl a világ" (J 7,7). Tanítványainak is pusztá létükkel, de szavukkal és tetteikkel is ki kell állniuk a szegények, elnyomottak mellett, bizonyítaniuk, hogy gonoszak a

világ tettei, s ezért gyűlölni fogja őket is a világ. Jól példázza Helder Camara brazil érsek sokat idézett mondása a jézusi küldetés két oldalát, a jótetteket és a prófétai fellépést: "Amikor kenyeret adok az éhezőknek, azt mondjátok, szent vagyok. De amikor megkérdezem, miért nincs kenyerük az éhezőknek, azt mondjátok, kommunista (értsd: akasztanivaló lázító – S. Gy.) vagyok." Ez utóbbi a jézusi küldetés legnehezebb része, konfliktussal, hírhedtséggel, üldözéssel jár. Ezért a keresztények nem is nagyon kívánják ebben követni Jézus példáját. Jól mutatja ezt például a Mária-tisztelet, amely - miközben szentírási alapok nélküli vonások sokaságát ruházta rá -, nemigen veszi tudomásul a fiatal Mária prófétai radikalitását. Ez a tinédzser zsidó lány, aki örömeiben dalol, mert kisbabája lesz, hihetetlenül kemény szavakkal énekel a társadalmi igazságtalanságok, a gazdagok és hatalmasok ellen. Emberi tévelygés az olyan Mária-tisztelet, amely nem a Szentírásban leírt tényeken alapul s nem merészeli fölfedezni és használni ezt a hangvételt. De miért olyan fontos a világ bűneinek bizonygatása, leleplezése? Annyira fontos, hogy ezért még az üldözést és a halált is vállalni kell? A keresztény békés ember, aki Istenre hagyja az ítélekezést, nem?

Igen, valóban: Istenre hagyja a bírói ítéletet és a végrehajtást: "Ne gyomláljátok ki a konkolyt, nehogy vele együtt kitépjétek a búzát is. Hagyjátok, hadd nőjön mind a kettő az aratásig." (Mt 13,29-30, vö. még pl. Mt 7,1-2; Lk 6,37). "Az aratás a világvége, az aratók az angyalok" - magyarázza Jézus a példabeszédet (Mt 13,39). Az ember alkalmatlan az igazságszolgáltatásra, s ha bíraskodik, lesújt börtönnel, halálos ítélettel, háborúval, több kárt tesz, mint hasznot. Az emberi lelkiismeret a történelem szörnyű tapasztalatából, hogy a bíróságok és háborúk mennyi ártatlan vért ontottak, egyre szélesebb körben ráeszmél erre. Magyarországon az Alkotmánybíróság eltörölte a halálbüntetést, s az indoklásban szerepel az is, hogy az nem fér össze az élet tiszteletével.

Jézus maga sem azért jött (első eljövetelekor, vö. Jn 5,22.27), hogy ítélje a világot ebben a bírói értelemben (J 3,17). Őt viszont halálra ítélték Isten és jogrend nevében a főpapok és a bírák. Tragikus, hogy egy bizonyos úgynevezett keresztény gondolkodás még ebből sem tanult és semmibevette Jézus tiltását az ún. 'eretnekek' üldözése, az ún. 'igazságos' háború, az ún. 'igazságszolgáltatás' és halálbüntetés kérdéseiben. Bezzeg ha prófétai szót hall, azt nyomban el akarja hallgattatni azzal a téves idézéssel, hogy "Ne ítéljete!"

Jézus igenis ítélkezett (Jn 5,30; 8,16; 9,39; vö. Mt 12,18), de csak erkölcsi értelemben, bármiféle erőszakos következmény nélkül. Tanítása szerint nekünk is ugyanígy, erőszakmentesen és igazságosan ítélnünk kell (Jn 7,24), tanúsítanunk kell Isten ítéletét és akaratát (vö. pl. Jn 3,19; 16,8.11; Mt 23,14). Jézus azért kapott akasztófát, nem pedig Béke Nobel-díjat, mert nem csak jót cselekedett, hanem a prófétai küldetést is föl vállalta. Ezt a kettőt soha nem lenne szabad szétválasztani, egymás ellen kijátszani.

5.4 "...miképpen mi is elengedjük adósaink tartozásait".

Lk 4,18-19: "Az Úr lelke arra kent föl és arra küldött engem, hogy jó hírt vigyek a szegényeknek, hirdessem a foglyoknak a szabadulást... hogy felszabadítsam az elnyomottakat, és hirdessem: elérkezett az Úr kegyelmi esztendeje."

Jézus tehát elítélte a rosszat, de ennél sokkal többször a jó követelményeinek felmutatásával tanított. Végző soron az ököljog civilizációjával szemben a szeretet civilizációját hirdette. Ez

azonban ugyanúgy halálos gyűlöletet vált ki az evilágból, mint a kritika. Mindjárt megértjük, miért.

Akikhez Jézus beszélt, azok az Ószövetségen nevelkedtek. A kifejezések ismerősek voltak számukra, tudták, miről van szó. Lássuk most azokat az ószövetségi részeket, amelyek ismeretét Jézus föltételezi, amikor az Úr kegyelmi esztendejét a küldetésének középpontjába állítja.

5Móz (Deut) 15,1-15: "Minden hetedik esztendő végén el kell engedni az adósságot. Egy hitelező se követelje felebarátjától azt a kölcsönt, amit embertársának kölcsönadott, mert adósságelengedést hirdettek az Úrért... Ne legyen köztetek szegény, hiszen gazdagon megáld téged az Úr... De csak akkor, ha hallgatsz Istened szavára... Ha valaki elszegényedik testvéreid közül... ne légy kemény szívű és szűkmarkú, hanem légy hozzá bőkezű és adj neki szívesen kölcsönt, amiben segítséget szenved. Vigyázz, ne támadjon szívedben ilyen alávaló gondolat: közeledik a hetedik esztendő, az adósságelengedés éve. Ne nézd rossz szemmel szegény testvéredet, mert ha nem adsz neki, az Úrhoz kiált miattad és véték fog terhelni téged. Adj neki szívesen és ne essék rosszul az, hogy adsz, mert éppen azért fogja megáldani Istened minden munkádat és minden szerzeményedet...

Ha eladja magát neked valamelyik atyádfia, hat évig szolgáljon téged, de a hetedik évben bocsásd szabadon! Amikor szabadon bocsátod, ne üres kézzel küldd el, hanem lásd el bőven a nyájadból, a szérúdról és borsajtódból: adj neki abból, amivel megáldott téged Istened! Emlékezz arra, hogy rabszolga voltál Egyiptomban, de kiváltott téged Istened!"

3Móz (Lev) 25,8-55 "Számolj hétszer hét esztendőt, negyvenkilenc évet... Legyen ez örömnep számotokra: mindenki kapja vissza birtokát és mindenki térjen vissza családjához...

A föld eladása nem jelenti minden jog elvesztését, mivel a föld az enyém, ti meg csak jövevények és zsellérek vagytok nálam... Ha testvéred szűkös helyzetbe jut és el kell adnia birtokát, válthassa vissza ő maga vagy rokona... Ha nincs miből visszaváltania, az eladott birtok legyen a vevőé az örömnep évéig. Az örömnepkor azonban visszaszáll eredeti tulajdonosára...

Ha atyádfia nyomorba jut melletted, segítsd őt, hogy mint jövevény vagy zsellér élhessen melletted. Ne vondd meg tőle a munkát, ne végy tőle kamatot, hanem féld Istenedet. Ne kölcsönözz neki pénzt azért, hogy hasznot húzz belőle, sem pedig ételt, hogy kamatostul kapd vissza...

Ha atyádfia nyomorba jut és eladja magát neked, ne végeztess vele rabszolgamunkát. Napszámosként dolgozzon nálad az örömnep évéig. Akkor menjen el gyermekeivel együtt, térjen vissza nemzetségéhez és kapja vissza atyáinak birtokát..."

Az adósság elengedése, a foglyok szabadon engedése, a birtokok visszaadása egy eredeti, testvériesen osztozó társadalom ötvenévenkénti helyreállítását szolgálja. Ez az Úr kegyelmi esztendeje. Isten Országáa egyáltalán nem csupán lelki dolog, hanem éppen ez a testvériesen osztozó társadalom. Ez áll Jézus küldetésének középpontjában. Ezzel a testvériesen osztozó társadalomideállal szemben áll az evilág, amelyben az erősek egyre többet szereznek, a gyengék egyre nagyobb nyomorba és szolgaságba jutnak, amelyben a család, lakónegyed, falu, város, megye, ország és világ szintű igazságtalanságokat az erősebbek önkényét tükröző

szabályokkal igazolják, és erőszakstruktúrákkal tartják fenn.

A kegyelem szintén nem csupán lelki dolog, hanem a hitelező könyörülése a fizetni nem tudó adóson és az erősebb könyörülése a kiszolgáltatott gyengébben. Valóban kegyelemről van szó, hiszen ellenszolgáltatás nélkül engedik el az adósságot, a rabszolgát, adják vissza a birtokot. De valóban az Úr kegyelméről van szó, mert Övé a föld és mindenki csak napszámos rajta. És Isten csak annak kegyelmez, aki kegyelmez embertársának. Hogy Isten kegyelme ebből a szempontból mennyire nem ingyenes, azt erősen kihangsúlyozza Jézus a szívtelen szolga példabeszédében: "Átadta a poroszlóknak, mág meg nem fizette mind, amivel tartozott. gy tesz mennyei Atyátok is veletek, ha meg nem bocsátotok szívből embertársatoknak." (Mt 18,35) S hogy ez a megbocsátás mennyire nem csupán lelki dolog, hanem konkrétan vonatkozik az anyagiakra is, döbbenetesen világos annak az imának a szószerinti fordításában, amit a leggyakrabban mondunk: "S engedd el tartozásainkat, miképpen mi is elengedjük adóssaink tartozásait." (Mt 6,12)

Jól halljuk? Mit keresnek a pénzügyek a Miatyánkban? Hiszen ott a bűnök megbocsátásáról van szó, nem?

De igen, a Miatyánk után Jézus a magyarázatában kiterjeszti az elengednivalók körét minden bűnre: "Ha megbocsátjátok az embereknek, amit vétettek ellenetek, mennyei Atyátok is megbocsát nektek." (Mt 6,14) De a Miatyánk szövegében valóban szószerint adósról és tartozásról van szó. Arról a testvéries társadalomról, amelyet a kegyelmi év parancsával Isten elrendelt, de amely helyett az evilág az ököljog társadalmát tartja fenn.

Amikor ezt a jézusi tanítást szembesítjük a valósággal, megérezhetjük, miért gyilkolták meg Jézust. Ragadjunk ki a szörnyűségek közül egy világ-szintűt. A Harmadik Világ össz adóssága 1982-ben 800 milliárd dollár volt. Tíz év alatt törlesztésként ennek több mint másfélszeresét, 1.3 billió dollárt fizettek ki, de a kamatokat a gazdag világ úgy állapítja meg, hogy az adósság mégis majdnem a kétszeresére nőtt: 1992-ben a szegény országok már 1.45 billió dollárral tartoznak. (SEEDlinks No. 9. May 1993) Ez az egyik alapvető oka annak, hogy a világon egyetlen óra alatt több mint ezer gyermek hal éhen.

Érezzük-e annak fontosságát, hogy a gazdag országok keresztényei megértsék, hogy mi áll az Úr imájában, amit oly gyakran elmondanak? Mi lesz annak a sorsa, aki rá meri idézni a Miatyánk szövegét az aktuális helyzetre: Isten csak olyan mértékben bocsátja meg bűneinket, amilyen mértékben elengedjük adóssaink tartozásait. Micsoda forradalmi mondat ez a tőzsdén, a bankban, a bíróságon, a parlamentben, a nemzetközi pénzvilágban? Mi lesz annak a sorsa, aki a százmilliárdos érdekekkel így szembemenetel?

De ki meri állítani, hogy Isten nem bocsát meg? Hiszen tudjuk, hogy Isten végtelenül irgalmas - hallhatjuk nyomban az ellenvetést. Bizony, nem Jézus szerető Atyja, hanem a gazdagok és hatalmasok önmaguk megnyugtatóra kitalált bálványa az az isten, amelyről azt mondják, hogy mindent elnéz. Jézus ezzel szemben így beszél a szerető mennyei Atyáról: "Ha nem bocsátok meg az embereknek, Atyátok sem bocsátja meg bűneiteket!" (Mt 6,15)

De ki meri ezt idézni? Ki meri idézni Jézusnak a gazdagokra, nevetőkre, körülhízelgettekre mondott jajszavait? Ki meri a Miatyánkot szószerint értelmezni? Ki meri Jézus követését föl vállalni és hirdetni a jó hírt az éhezők százmillióinak, a szabadulást a foglyoknak és elnyomottaknak, hirdetni az Úr kegyelmi esztendejét? Ha a Léleknek, a Szeretet Lelkének, amely irgalomra indít, engedjük, hogy fölkenjen és elküldjön, akkor legyőzhetjük

félelmünket.

5.5 Békés erőszakosok és békétlen erőszakmentesek

L 23,5: "Tanításával felláztatja a népet..."

Természetesen senki nem szereti a konfliktust, s a keresztény ember különösen nem, hiszen a békesség emberének kell lennie. Így is van: az elnyomás, adósságbehajtás, fogolyörzés, tulajdonmegvédés, önvédelem erőszakszervezeteiben és háborúiban nyilvánvalóan nem szabad résztvennie, hiszen éppen ezek ellenkezőjére: a felszabadításra, adósságelengedésre, fogoly szabadon engedésre, anyagiakban való osztozásra, életét áldozni is kész ellenségszeretetre kapott meghívást és arra, hogy ezt tanítsa másoknak is. S ezeket a jó célokat se munkálhatja erőszakkal, hiszen láttuk, hogy Jézus szerint az ember nem alkalmas és ezért nem hivatott arra, hogy erőszakkal jót, igazságot tegyen. A keresztény tehát erőszakmentes, a békesség embere kell legyen.

De amikor Jézus kemény szavával fellép az erőszak és igazságtalanság struktúrái ellen, óhatatlanul konfliktust, békétlenséget támaszt önmaga ellen. Az álkeresztények ezzel szemben elkerülik a konfliktust, békében vannak az erőszak intézményeivel (akár a hatalom, akár a forradalom oldalán), s ezzel (legalábbis hallgatólagosan) támogatják azt. (Pl. a 'békepapság': különbéke az egyházüldözőkkel, az üldözött keresztények cserbenhagyása, sokszor részvétel az üldözésben.) Így látszólag békések az erőszakot támogatók, s békétlenek az erőszak nélküli békéért munkálkodók. Az előbbieket 'jól fekszenek' (a hatalmasoknál), de rosszul alszanak – az utóbbiakat 'rosszul fekszenek', de jól alszanak, mert belső békéjük van. "Az én békémet adom nektek. Nem úgy adom, ahogyan a világ adja." (J 14,27)

E látszólag ellentmondásos helyzetben a keresztényeket gyakran vádolják vagy gúnyolják azzal, hogy erőszakosan képviselik az erőszakmentességet. De akkor ez a vád Jézusra is érvényes: Ő hallatlanul keményen beszélt az erőszak struktúráinak fenntartóiról és haszonélvezőiről. Ilyen értelemben nem békét jött hozni (Mt 10,34; L 12,51), hanem széthúzást. Perében nem is csupán valamiféle szelídséget kérnek rajta számon, hanem egyenesen lázítással vádolják (L 23,5.14). Pedig távol állt tőle minden erőszakos lázadás. Tanítása egészen más értelemben felszabadító, amint később még lesz szó róla.

A másik terület, ahol Jézus követése gyakran békétlenséget teremt, sajnos éppen a család. A rokonság általában azt várja a nagy egyéniségtől, hogy segítse őket az érvényesülés felé. S mivel a Jézus-tanítvány nem rokon érdekközösségben, hanem egyetemes szeretetben gondolkodik, nemigen van becsülete övéi közt (Mt 13,57). Sőt, nem elég hogy nem segíti őket, de még hírhedtté is teszi a család nevét. Könnyen érheti rosszallás, zaklatás, üldözés a közeli rokonságot is a próféta miatt, őket is felelőssé teszik, hogy miért hagyják. Jézust is ezért akarták hazavinni a rokonai (Mk 3,21.31). Az ószövetség még azt is előírta, hogy a rokonságnak kell a legelső követ dobni a hamisnak ítélt próféta kiirtásakor (Deut 13,1-15).

Ebből 'érthető', hogy könnyen a saját családjá lesz az embernek a legnagyobb ellensége (L 12,53; Mt 10,21.34-38; Mk 13,12; L 21,16). (Pl. szülők kitagadják az örökségből gyermekeiket, vagy legalábbis megvonják tőlük az anyagi támogatást, ha megtudják, hogy komoly összegeket fordítanak az éhezők támogatására. Sírással és fenyegetéssel próbálják visszatartani gyermekeiket a hitük miatt rájuk váró börtön vállalásától, amely evilági szemmel

súlyos szégyen, sőt veszély lehet a családra.) Jézus sokszor hangsúlyozza ezt, nehogy tanítványainak prófétai küldetése a családjukhoz való alkalmazkodáson fusson zátonyra. Föl kell készítenie követőit a családon belüli konfliktusokra is, amelyek különösen nehezek, hiszen a keresztény ember családja a szeretet otthona kellene hogy legyen.

5.6 Az üldözöttség értelme

J 16,21: "... örömeiben ... nem gondol többé gyötrelmeire."

Nemcsak sorsunkat kell azonban tudatosítanunk, hanem annak értelmét is, a világnak azt a legfőbb törvényszerűségét, a Teremtő Istennek azt az alapgondolatát, amelyet az elején említettünk.

Kereszténynek lenni azt jelenti, mint elfogadni Krisztustól az új életet, a szeretet életét, az Isten életét, az el-nem-pusztítható, a biológiai halállal meg nem szűnő örök életet, az Isten szeretetközösségében–Országában való életet, az egység életét, egységben Istennel és egymással, amikor Isten bennünk él és mi Őbenne...

Ez az élet lét-azonosság Jézussal, amelyből magatartás-azonosság (adás, szolgálat, prófétaság, erőszakmentesség) fejlődik ki. Ennek pedig negatív (szegénység, kicsiség, üldözöttség, védtelenség) és pozitív (százszor annyi testvér stb. és el-nem-pusztítható Élet) sors-azonosság a következménye (vö. Mk 10,28-30), de a negatív rész mulandó, míg a pozitív örök. A keresztény élet ennek az isteni életnek a kifejlődése: az újjászületésünkkor még csecsemő bennünk az új élet, s a biológiai életünk során titokzatosan növekszik azáltal, hogy nap mint nap tetteinkben "igen"-t mondunk a Szeretetre.

Azt gondoljuk, hogy ez az Élet tud fejlődni akkor is, ha elkerüljük a szenvedéseket? Úgy akarunk fejlődni, hogy semmi kockázatot nem csinálunk, nem vállalunk? Ami kockázatos, az felesleges? Vajon ki lehet-e fejleszteni a test izmait erőfeszítések nélkül? Vagy talpraesetté válhat-e a gyerek, ha a széltől is óvjuk? Lehet-e szeretni anélkül, hogy adnánk a nyomorgóknak, vállalva a kockázatot, hogy magunk is szegényebbé leszünk? Lehet-e szeretni anélkül, hogy a fizetőképtelen rászorulókat szolgáljunk, vállalva a kockázatot, hogy lemaradunk a karrierharcban és társadalmilag alacsonyok leszünk? Lehet-e szeretni anélkül, hogy fölemelnénk hangunkat az elnyomottakért, vállalva a kockázatot, hogy magunkra haragítjuk az elnyomókat? Lehet-e szeretni anélkül, hogy lemondjunk az erőszakról, vállalva a kockázatot, hogy bántásokat kell elviselnünk visszaütés nélkül s akár meg is ölhetnek? Az Élet fejlődésének alaptörvényét fogalmazza meg Jézus ebben a hatszorosan nyomatékozott, szállóigévé vált paradoxonában:

Mt 10,39; 16,25; Mk 8,35; L 9,24; 17,33; J 12,25: "Aki meg akarja menteni életét, az elveszíti (az Életét). Aki viszont elveszíti (életét) érterem és az evangéliumért, az megmenti (Életét)!"

Természetesen roppant fontos kulcsszó a mondatban az "érterem és az evangéliumért"! Nem akármiert kell kockáztatni, szenvedni. Több más hasonlattal is szemlélteti ezt az alaptörvényt:

J 16,21: "Az asszony is szomorú, aki szül, mert elérkezett az órája – amikor azonban megszületik a gyermeke, azon való örömeiben, hogy ember született a világra, nem gondol többé gyötrelmeire."

J 12,24: "Bizony, bizony mondom nektek, ha a búzaszem nem hull a földbe és nem hal el, egymaga marad, de ha elhal, sok termést hoz!"

L 24,26: "Hát nem ezeket kellett elszenvednie a Messiásnak, hogy bemehessen dicsőségébe?"

Ne gondoljunk eme utóbbi idézet kapcsán olyasmire, hogy Jézus szenvedését Isten akarta volna, előre elrendelte volna. A Szőlősgazda nem arra küldte a Fiát, hogy a gonosz szőlőmunkások megöljék, hanem ellenkezőleg, így reménykedett: "A Fiamat talán csak megbecsülik!" (Mt 21,37). Jézus nem azért jött, hogy meghaljon, hanem hogy összegyűjtsön (Mt 23,37; vö. Mt 12,30), szeretetre, szelídségre tanítson. S ettől a céltől a halálos fenyegetés, sőt a kivégzés sem téríthette el. Példát mutatott arra, hogy a Szeretet még halálos veszélyben sem üt vissza, inkább meghal. Hiszen az Élete úgyszólván elpusztíthatatlan. Aki kitart az ellenségszereteten, aki inkább mindent elszenved, semhogy erőszakhoz folyamodjon, az válik Isten gyermekévé (Mt 5,44-45), az mehet be a dicsőségbe.

Ha tehát ennek az örök, boldog, isteni Életnek a fejlődését akarjuk munkálni magunkban, nem félhetünk attól, hogy netalántán valóban kifejlődik bennünk. Pedig ez a cél egybeesik az élet odaadásával, ahogyan a juhaimért életét adó Jó pásztor (J 10,11) célul elének tűzte: "Az az én parancsom, hogy úgy szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket. Senki sem szeret jobban, mint az, aki életét adja barátaiért!" (J 15,12-13) A szenvedéssel tehát nemcsak a magunk örök Életét nyerjük meg, hanem másokért, barátainkért is valami nagyot teszünk, mint ahogy például Pál is, amikor annak ellenére, hogy üldözés járt érte, hirdette Krisztust és ezzel a szenvedést vállaló magatartásával "sokakat megnyert" a Krisztusban való élet számára.

Kihagyhatatlan harmadik értelme a keresztények mindent elviselésének az, hogy a gonosznak ellen nem állva, a pofont nem viszonzva munkálhatjuk a legvalóságosabban a békességet az emberek között. Ennek a világot-kovácsolásnak távoli, mégis erős vonzású célja az izaiási remény: "... nem ölnék többé sehol...!" Mint Petőfi Apostolja, érezhetjük, hogy a Föld, e drága szőlőszem érettebbé lett minden kis napsugár rajta elhalása által.

"Bízzatok, én legyőztem a világot!" (J 16,33) Nem mi kezdtük ezt a küzdelmet! Isten évezredek művében veszünk részt. Ő velünk küzd, sőt valójában mi küzdünk Ővele. Ez az igazi realitás. "A Sátán kivettetett!" (L 10,18) Kifelé szorul a világból. A vértanúk a történelem legmaradandóbb emberei (pl. V. Celesztin). Ennek megfelelően alázattal, nem kivagyri módon kell bátornak lennünk. Istené a bátorság bennünk.

5.7 Az igazi szabadság

L 4,18: "Az Úr Lelke van rajtam, mert fölment engem, elküldött, hogy ... hirdessem a foglyoknak a szabadulást, ... hogy felszabadítsam az elnyomottakat!"

A tudatosítás a tanítványok esetében nem bizonyult elegendőnek, megbotránkoztak a fegyverletételen és szétszaladtak a virrasztás éjszakáján. Még a feltámadás és a pünkösöd előtt voltak. Mit jelent nekünk, hogy mi utána vagyunk (ha egyéni és közösségi fejlődésünkben már utána vagyunk)?

"Ha kitartotok tanításomban, valóban tanítványaim lesztek; megismeritek az igazságot és az igazság szabaddá tesz titeket." (J 8,32) Egy – a tanítás befogadásából és megértéséből fakadó – további lépésről van tehát szó. De mi ez a szabadulás, felszabadítás, szabaddá tevés? Jézus miért mondta, hogy Izaiás jövendölése Övele beteljesedett (J 4,21), hiszen nem szabadított ki foglyokat, sem nem szabadította fel Izraelt vagy Izrael szegényeit?

"Jézus életének két leginkább felszabadító motívuma: az egyik Jézus hallatlan szuverenitása, amellyel relativizálta Mózes és a törvény tekintélyét; a másik a bűnösökkel, a diszkrimináltakkal való szolidaritása... Az a felszabadulási folyamat, amelyet Jézus előidézett, ütközött a nagytanács és Róma hatalmi érdekeivel. A Jézussal szembeni ellenállás ezért a legkeményebb erőszakig növekedett. Jézus elhatárolta magát a forradalmi erőszak híveitől, kizárt minden spekulációt az erőszakkal az Isten Országáért vívott küzdelemben, de nem adta fel a harcot." (Smolik, Concilium 1969. 8. sz.)

"Jézust politikai okokból ítélték el, de nem azért, mintha Ő magát az egymást váltó hatalmaknak a helyére akarta volna tenni, hanem mivel a bármely hatalomgyakorló vagy arra törekvő osztállyal szemben tanúsított kritikai magatartása következtében az összes hatalomgyakorlók számára terhessé és elviselhetetlenné vált." (Gonzales-Ruiz, Concilium 1973. 4. sz.)

"Nem elegendő azt mondani, hogy Krisztus meghalt, hanem hogy megölték Őt! (Még hozzá az 'igazságszolgáltatás' gépezete által, bírói ítélettel! – S. Gy.) ... Ennek döntő jelentősége van, mert a feltámadás nem pusztán az élet természeti határától való szabadulás, hanem a történelmi-társadalmi korlától való megszabadulás!!! Az a megszabadítás, amelyet Ő hoz, nem egy terület vagy egy hatalmi pozíció visszahódítása, hanem felhívás egy hihetetlenül teljes szabadság megélésére- megvalósítására úgy, hogy ezáltal maga az uralmi viszonyok elve vált kérdéssé! (Istennek kell engedelmessé, nem az embereknek!) A hatalom ebben a dologban nem tévedett: ezért az elutasító tevékenységéért ölte meg Jézust, bár tevékenységében nem volt semmi politikailag forradalmi." (Garaudy, Concilium 1975. 4. sz.) De Jézus felszabadítása éppen ezáltal vált teljessé. A hatalom hatalmas öngólt lőtt, mert hiszen éppen akkor, amikor beváltotta fenyegetését, akkor vált nyilvánvalóvá, hogy fenyegetése üres szó és erőtlenség csupán. Jézus éppen halálával és feltámadásával tette befejezetté, amit szavaival, életével elkezdett: a hatalom relativizálását, minden emberi gonoszság és erőszak relativizálását. Bebizonyította, hogy egyedül Istené minden erő és hatalom, és Őmellel minden hatalom csak játékszer és erőtlenség.

5.8 Isten ereje

L 21,16.18: "Kiszolgáltatnak benneteket ... és némelyek meghalnak közületek... de nem vész el egy hajszál sem fejetekről."

A szabadságnak ebből a csodálatos távlatából kezdhethetjük megérteni Jézusnak ezt a paradoxonát. Hiába veszítjük el az életünket, a nagybetűs Életünk meg nem sebezhető, Énünknek egy hajszálnyi baja sem eshet (L 12,6-7; Mt 10,29-31). Nagyon világosan fogalmazza ezt Jézus az egyik apokrif evangéliumban, ahol Péter közbeszól a bárány és a farkas hasonlatánál: "És ha a farkasok megölik a bárányokat?" Jézus válasza: "Semmit sem kell tartaniuk a bárányoknak haláluk után a farkasoktól!" Ugyanezt az isteni realitást kiáltja felénk a következő jézusi parancs: "Ne féljete azoktól, akik a testet ugyan megölik, de aztán

semmi többet nem tehetnek!" (L 12,4) Fönségesen mondja ki Krisztus szabadságunk végső alapját:

L 10,28-9: "Örök életet adok nekik, nem vesznek el soha, nem ragadja ki őket a kezemből senki. Atyám adta őket nekem, s Ő mindenkinél nagyobb: Atyám kezéből nem ragadhat ki senki semmit!"

A feltámadás ennek a bizonyítéka, a pünkösöd pedig az életünké válása: már nemcsak értjük, hanem tesszük is, kitartunk a tanítás szerinti életben, a gyakorlat során egyre jobban megismerjük a tanítást, megtapasztaljuk, hogy működik, beválik. Isten megerősít minket, mint ahogy Jézust is: "Eljön az óra, s már itt is van, amikor szétszéledtek s magamra hagytok. De én nem vagyok egyedül, mert az Atya velem van." (J 16,32) Úgy tesz szabaddá minket, hogy bennünk él. "Én bennük, Te (Atyám) bennem." (J 17,23)

5.9 Bátorság az üldözöttségben és a békében

J 11,16: "Menjünk mi is, haljunk meg Vele együtt!"

Ezért van erejük Jézus bátorításainak: "Ne félj!" (J 12,15) "Békémet adom..., ne nyugtalankodjék szívetek és ne csüggedjen!" (J 14,27) "Üldözést szenvedtek, de bízzatok, én legyőztem a világot!" (J 16,33)

A legnagyobb veszély: anélkül, hogy egy ujjal hozzánk nyúlnának, már pusztán a félelemtől eltántorul valaki. Amikor békeidőben azt mérlegeljük, hogy "csinálok én olyan értékeset, amiért érdemes a nyugodt jólétemet, karrieremet, külső békémet, életemet elveszíteni?", akkor még nem köteleztük el magunkat, még nincs hitünk.

"Csak az ismeretlentől fél az ember" – mondja Saint-Exupery. Ezért csodálatos Jézus ígérete, mert ha van hitünk, nem kell nyugtalankodnunk a jövő felől. A Lélek bátorságot szól majd a szánkból az üldözésben. (L 21,14; Mk 13,11; L 12,11; Mt 10,19). Az ember, ha nem is szüntetheti meg, de legyőzheti félelmét, ha "aggódva bár, de követi Jézust" (Mk 10,32), hiszen Ő előttünk jár az üldöztetésben, szavaiból-életéből ismerős úton kell járnunk. Ha előszörre akár remegő térdekkel is követésére merészkedünk, nem lesz többé ismeretlen előttünk a Szentlélek ereje. Nem vagyunk ráhagyva pusztán emberi erőinkre, mert célunk nem a félelem legyőzése, nem vagányságról van szó, hanem Isten történelmi művében éljük a Tőle kapott feladatot. Ha megmaradunk Istenben, minden helyzetben megkapjuk a szükséges segítséget, megerősítést, hogy meg tudjunk maradni a szeretet útján (Mk 14,33; L 22,43). Jézus imádkozott és teljesen belesimult Atyja akaratába. Ezt kell tennünk a legapróbb dolgokban is, begyakorolva a nagy döntések percére. Pál, a sokszorosan üldözött, gyönyörű tanúságot tesz újra és újra Isten erejéről: "Ha Isten velünk, ki ellenünk?" "Ki ragadhat el minket Krisztus szeretetétől? Nyomor..., életveszély..., üldöztetés vagy kard? ... Mindenem diadalmaskodik Őáltala, aki szeret minket." (Róm 8,32-37)

A krízishelyzetek ritkák. A helyzet ritkán enged meg nyílt üldözést. Még az első három században is, amelyről az a látszat, hogy folyamatos üldözés volt, a 250 év alatt (Nérótól Konstantinig, 64-től 313-ig) csupán tíz nagy üldözés volt, s az utolsót kivéve rövidek voltak. Gy a 250 évből 220-230 (90 %) békeévnek számított. A fenyegetések és a félelem azonban ebben a 90 %-nyi békeidőben is megbénítja a gyávákat. Míg a bátrak, akik mindent készek

vállalni Krisztusért, nyugodtan munkálkodhatnak. Aki fél, az nem mer tenni semmit és egész életét a rettegés igájában tölti. "Csak az érettségin túl legyek..."; "csak a felvételi sikerüljön..."; "csak a diploma a kezemben legyen..."; "csak azt a pozíciót elérjem..."; "csak a gyerekemnek..." – ez a gyávák önbecsapása. Míg a bátrak, ha üldözést szenvednek is, épp ezáltal tapasztalják meg Isten erejét és ígéreteinek gazdagságát (Csel 5,41). A békeidők bátorságát is megadja nekünk Az, Aki olyan csodálatos bátorsággal viselkedett ("Most akartak ott megkövezni a zsidók és újra odamész?") – hogy tanítványait is magával ragadta ("Menjünk mi is, haljunk meg Vele együtt!"). (J 11,16)

5.10 Bátorság az emberiség pánikjaiban

L 21,25-28: "...az emberek megdermednek a rémülettől és a világra zúduló szörnyűségek várásában..."

Isten nemcsak az üldözéstől való félelemtől tud megszabadítani, hanem a katasztrófáktól és a jövőtől való rettegéstől is. "Ha majd háborúkról hallotok és háborús hírek terjednek, ne ijedjete meg!" (Mk 13,7; L 21,9) "Kétségbeesett rettegés lesz a népek között... az emberek megdermednek a rémülettől és a világra zúduló szörnyűségek várásában. A mindenség összetartó erői megrendülnek. Akkor majd meglátják az Emberfiát, amint jön nagy hatalommal és dicsőséggel. Amikor ez teljesezésbe kezd menni, nézzetek fel, és fejetekeket emeljéte fel, mert elérkezett megváltástok ideje." (L 21,25-28) Ezeknek a szavaknak igen nagy jelentőségük van most, hogy az emberiséget az atomháború rémén kívül az ökológiai válság hasonlóan óriási veszélye is fenyegeti és amikor igen nagy szükség van arra, hogy a keresztények minden félelem és pánik nélkül teljes intenzitással küzdjenek a szeretet (osztóás, szolidaritás, erőszakmentesség) civilizációjának megvalósításáért, éljék hivatásukat az emberiség érdekében.

6. HÁLAADÁS A BOLDOGSÁGÉRT

J 15,10-11: "Ha teljesítéte parancsaimat, megmaradtok szeretetemben... az én örömöm lesz bennetek is és örömeitek teljes lesz."

Mt 5,11-2: "Boldogok vagytok, ha miattam üldöznek és gyaláznak benneteke és minden rosszat rátok fognak. Örüljete és ujjongjatek, mert nagy lesz a mennyben jutalmatek."

L 6,22: "Boldogok vagytok, ha gyűlölnék benneteke az emberek, kizárnak körükből és megrágalmaznak, s neveteteke mint valami szégyenletes dolgot, úgy emlegetik az Emberfia miatt. Örüljete, ha majd ez bekövetkezik és ujjongjatek, mert nagy jutalomban részesültök a mennyben!"

L 1,68-75: "Áldott az Úr..., mert meglátogatta és megváltotta népét! Erős szabadítót támasztott nekünk, ... megmentett minket ellenségeinktől és gyűlölöink kezétől... Megadja nekünk, hogy az ellenség kezéből kiszabadulva, félelmet nem ismerve szolgáljunk Neki, szentségben és igazságban élve színe előtt életünk minden napján!"

TARTALOM

1. BEVEZETÉS	1
1.1 A tanítványok megbotránkozása	1
1.2 A botránkozás veszélye	2
1.3 A mi megbotránkozásunk.....	2
2. A FÉLELEM BŰNBE VISZ.....	3
3. A FÉLELEM GYÓGYÍTÁSÁNAK GYÖKEREI.....	4
3.1 A hit.....	4
3.2. Az istenfélelem.....	4
3.3 A helytelen istenrémület.....	5
3.4 A Baj félelme	5
4. A FÉLELEM POZITÍV SZEREPE: AZ ÓVATOSSÁG ÉRZÉKE.....	6
4.1 A félelem jelzés	6
4.2 A bűnös félelme az evilági erőktől.....	7
4.3 Menekülés	8
4.4 Keveretlen okosság	8
4.5 Óvatosság a küldetés érdekében.....	9
4.6 A titokfegyelem.....	9
4.7 Mester és tanítvány felelőssége egymásért	10
4.8 Óvatosság az örök életünk érdekében	11
4.9 A két óvatosság összefüggése	11
5. JÉZUS MEGSZABADÍT A FÉLELEMTŐL	12
5.1 Előre megmondja, mi vár ránk	12
5.2 A kereszt: gyűlöletesség és védtelenség.....	12
5.3 "Bizonyítom, hogy gonoszak a tettei, ezért gyűlöl a világ"	13
5.4 "...miképpen mi is elengedjük adósaink tartozásait".....	14
5.5 Békés erőszakosok és békétlen erőszakmentesek	17
5.6 Az üldözöttség értelme.....	18
5.7 Az igazi szabadság	19
5.8 Isten ereje	20
5.9 Bátorság az üldözöttségben és a békében	21
5.10 Bátorság az emberiség pánikjaiban	22
6. HÁLAADÁS A BOLDOGSÁGÉRT	22